

Da naša vas in naša mesta bilâ bi vseh krivic oteta, naj slo-ga trdna, sloga zve-šta poveže delavca in kmetal

Slovenska vas

Kmet bodi svoj! Na svoji zemlji, v svojem domu, v svoji vasi, koderkoli slišijo se tvoji glasi, odlo-čaj sam: takrat na-stanejo ti boljši časi!

Glasilo slovenske kmečke in delavske politike

Letnik II.

Izhaja dvakrat na mesec — Uredništvo in uprava v Ljubljani, Trnovski pristan 14/I. — Rokopisov ne vračamo — Naročnina za en mesec din 2—, za četrt leta din 5—, za pol leta din 10—, za vse leto din 20—, za zamejstvo letno 1— dolar Oglasi se sprejemajo — Čekovni račun štev. 17.493

Š t e v. 11

Dr. L. V.:

Zaščita kmetov in mi

Prijatelji nas prosijo, da v «Slovenski vasi» razložimo svoje stališče glede tako imenovane «zaščite kmetov». Tudi žele nekateri nasvetov in pomoči v svojih osebnih zadevah, ki so v zvezi s tem vprašanjem.

V koliko je to v kratkih obrisih mogoče, bomo skušali podati glede bistvenih vprašanj svoje stališče. V obupnem položaju, v katerem je bil, preden so stopile v veljavo te zakonite uredbe, skoraj ves kmečki stan brez svoje lastne krivde, je bila potrebna pomoč v skrajni sili. Te uredbe pomenijo tako pomoč; dosegle so, da ni prišlo do prepasti kmečkega stanu in da njihova zadolžena posestva niso prešla v roke špekulantov in oderuhov.

Gotovo pa je, da te uredbe in zlasti tudi zadnja uredba, ki govori o likvidaciji kmečkih dolgov, ne pomenijo ničesar več kot pomoč v skrajni sili. Kmečko vprašanje s tem še od daleč ni rešeno. Kmet še vedno nima toliko, da bi lahko zadostil svojim najbolj osnovnim potrebam.

Po statistikah, ki jih beremo v raznih listih («Politika», v Sloveniji je po «Politiki» prinesla te podatke «Sobota») dobi dninar za svoje preživljanje toliko zaslužka, da pride povprečno na dan za zadostitev njegovih potreb 0,98 din. Na vsakega tretjega kmeta pride en par obutve na leto. Sladkorja pride na človeka v Jugoslaviji 4,50 kg, mila na leto 1,50 kg.

Vzroki tej gospodarski bedi, ko kmet velikokrat nima dobesedno za sol, so različni. Predvsem leži vzrok v nepravilni razdelitvi zemlje, ki se v Sloveniji tembolj čuti radi pregošče naseljenosti. Popis iz leta 1931. kaže, da je v naši državi 158.904 kmečkih gospodarstev z največ 1/2 ha zemlje, 175.532 z največ 1 ha zemlje, 337.429 gospodarstev z največ 2 ha zemlje in 676.284 kmečkih gospodarstev z največ 5 ha zemlje. Najmanj 5 ha potrebuje kmečka rodbina, da se preživlja. Vsa nepravilnost razdelitve zemlje se vidi v tem, če upoštevamo, da mora 1.348.149 rodbin živeti na zemlji, ki obsega 2.982.112 ha, medtem ko živi 637.506 rodbin na 7.664.868 ha zemlje. Dninarjev brez zemlje, torej poljedelskih delavcev pa je poleg tega pri nas še pol milijona.

Razumljivo je, da na tako razdeljeni zemlji kmet ne more in ni mogel uspešno gospodariti in je zato, dokler je to sploh šlo, vedno bolj lezel v dol-gove.

Uredbe o kmečki zaščiti so olajšale položaj kmečkih dolžnikov. Plačila so po večini odložena na 12 let, visoke obresti, ki jih kmet ne zmore,

so črtane, dolg je pri tistih dolžnikih, ki imajo toliko dolgov, da ti prese-gajo polovico vrednosti njihovega imetja, znižan na polovico, sicer pa po navadi za 30%.

Ta uredba se torej tiče le kmeč-kih dolžnikov.

Nepopolna je, ker so zaaščiteni le dolžniki, ni pa zaščiteno to, kar je vir kmetovih dohodkov, namreč nje-govo delo. Nepravilno je, da ne re-šuje položaja poljedelskih delavcev in dninarjev. Posojilnice in drugi up-niki so poleg tega dajali posojila ti-stim kmetom, ki so imeli toliko pose-stva, da je bilo v njihovih pose-stvih podano zadostno jamstvo za devoljeno posojilo. Majhni kmetje, kajžarji, se niso mogli zadolževati pri denarnih zavodih, kvečjemu pri zasebnikih; zato tudi danes nimajo nobene zaščite, čeprav so je najbolj potrebni. Delo vobče ni merilo za za-ščito. Zaradi tega gospodar, ki je bil skrben, ki je delal od jutra do noči ter je sebi in družini pritrgoval zato, da se mu ni bilo treba zadolževati, ne uživa koristi svoje marljivosti.

Koristi kmečke zaščite na vasi je deležen le kmet dolžnik. Akoravno so morali vsi ob enakih pogojih de-lat in garati v neznosnih prilikah, je dobil danes zaščito le tisti, ki je prav za prav manj odporen, ki je vedno živel v lažjih prilikah in je imel celo možnost, da se zadolži. Z dob-lienim posojilom je gotovo lažje živel in lažje gospodaril, kakor tisti, ki je garal brez vsake tuje pomoči.

Nesorazmerno manj kakor velepo-sestnik je te koristi dosegel mali kmet; kajti veleposestnik je imel več možnosti zadolžiti se kot majhen kmet in velikemu posestniku se črta nesorazmerno več dolgov kot majh-nemu kmetu. Upoštevati je namreč to, da je zaščiten vsakdo, kdor nima več kot 50 ha orne zemlje.

Mali obrtnik, ki živi na vasi in ki ga tarejo skoraj iste nadloge kot ma-lega kmeta, se po pravici sprašuje, kaj je zakrivil, da te zaščite ni do-segel tudi sam. Zato je razumljivo, da poskušajo tudi ti, če imajo le količ-kaj zemlje, doseči tako imenovano zaščito. Vendar jim je ta pot skoraj dosledno zaprta zaradi tega, ker je odmera pridobninskega davka običaj-no močno visoka in nesorazmerno višja od davčne osnove zemljiškega davka. Davčno osnova zemljiškega davka pa mora biti večja za tistega, kdor hoče doseči kmečko zaščito.

Uredba je sicer poskusila najti prav-ilne osnove, kdo je kmet; vendar tudi tu pride do mnogih nevspešnosti in socialnih nepravilnosti, s katerimi se poskušajo posamezniki boriti. O

tem bi sodišče in občine, ki rešujejo prošnje za zaščito kmeta, vedele dati mnogo podatkov. Mi se v ta vpraša-nja ne moremo spuščati.

Pri presoji vprašanja, v koliko so te uredbe rešile kmečko vprašanje, oziroma, v koliko ga niso rešile, ne pozabimo tudi, da je s to uredbo pri-zadet kmet sam, z njim pa mali obrt-nik in drugi mali ljudje na vasi. Mnogi dobri gospodarji si pri vseh teža-vah, s katerimi so se morali in se mo-rajo boriti, utrgujejo od ust, da si prihranijo kak dinar in ga nesejo v domačo hranilnico za še težje čase. Domače hranilnice so prihranke kme-tov in drugih mali ljudi posojale zo-pet kmetu, še bolj pa drugim, kjer so denar večkrat zgubile. Dolžniki niso mogli vračati posojila. Zato so hra-nilnice morale pod zaščito in velik del tega denarja je šel v izgubo za-radi odpisov, ki so jih hranilnice mo-rale napraviti. Tako je deloma zopet kmet, z njim pa tudi drugi mali ljud-je na vasi, plačal ugodnosti, ki jih je dolžnikom prinesla tako imenovana zaščita kmetov. Ne pozabimo, koliko narodnega imetja kmetov, obrtnikov in drugih malih ljudi z vasi je tako s hranilnimi knjižicami prešlo v roke špekulantov.

Nasledek zaščite kmečkih dolžni-kov je tudi dejstvo, da so prišli do zaščite tudi takšni špekulanti, ki so si svet pokupili od zadolženih kmetov po smešnih cenah, velikokrat še z de-narjem hranilnic, kamor so kmetje nosili svoj denar vlagati in kjer ga danes mnogokrat izgubljajo.

Z eno besedo: kmečka zaščita, ka-kor je bila pri nas uvedena, je bila skrajno potrebna, ker bi bil drugače kmečki stan prepadel in bi bila ve-čina kmečkih posestev prišla na bo-ben.

Ničesar drugega in ničesar več pa ta pomoč v skrajni sili ne pomeni. Kakor vsaka pomoč v skrajni sili, ta-ko je tudi ta ustvarila mnogo nepra-vilnosti. Tiste, ki imajo s temi ured-bami opravka, zadene dolžnost, da jih razlagajo tako, da se te nepra-vilnosti zmajšajo, kolikor mogoče. Dol-žnost države pa je, da to pomoč v skrajni sili nadomesti s končno ve-

ljavno pravilno rešitvijo kmečkega vprašanja.

Ta rešitev obsega predvsem zašči-to kmetovega dela in s tem njegovih pridelkov. Danes se prodajajo pridel-ki pod ceno. Kmet je prisiljen, da svojo žetev in svoje pridelke proda takoj v jeseni za smešne cene špe-kulantom, ki nato s kmetovimi žulji špekulirajo in odirajo ter služijo ve-likanske dobičke. (Zgled: nepravil-čno visoko povišanje cene moki v zadnjem času.)

Kmet zemlje ne more izkoriščati tako, da bi vsaj približno dosegel ta-ke uspeh, kakršne njegovo delo za-hteva. Dela s preprostimi sredstvi od jutra do večera, trpi kot živina. Na-bavljanje strojev mu je skoraj one-mogočeno. Poljedelskih kreditov v naši državi ni; kolikor pa so, se od-dajajo pod najtežjimi pogoji.

Ni čuda, če je 76,26% poljedelcev zaslužilo od vsega narodnega dohod-ka samo 49,90%, medtem ko je 2,69% prebivalstva, ki je zaposleno v trgo-vini, zaslužilo 10,80% narodnega do-hodka, a 11,19% zaposlenih v gozdar-stvu, industriji in rudarstvu je dose-glo 32,30% narodnega dohodka.

Iz tega se vidi, da kmetovo delo ne rodi uspehov, ker se njegovi produkti prodajajo v brezcenjen špekulantom, ko njegovo delo ne uživa nobene za-ščite. Medtem ko imajo drugi stanovi kolikor toliko urejene pogoje svojega dela, je prepuščen kmet po večini svojim rokam in svoji zemlji, ki je ima navadno premalo.

Pravična razdelitev zemlje, zaščita kmetovih pridelkov in njegovega de-la, ureditev poljedelskih kreditov in vse, kar je s tem v zvezi, so vpraša-nja, ki so ružna, in s katerimi bo edi-no mogoče rešiti kmeta. Današnja re-šitev s kmečko zaščito je pomoč v skrajni sili; kajti vsi se moramo vpraševati, kako bo kmet zmogel plačilo obroka, to je obveznost, ki mu jo na-laga ta kmečka zaščita, ko ne zmore nitj tega, kar rabi za svoje dnevno življenje.

Ne pozabimo pa, da doseže kmet vse to le z lastno močjo, le tedaj, če z veliko silo, ki leži v kmečkem stu-nu, uveljavi složno, samozavestno in pogumno svoje pravice.

V spomin velikemu bojevniku bol-garskih kmetov Stambolijskemu

Te dni poteče petnajst let od nasil-ne smrti Aleksandra Stambolijskega, ki so ga ubili njegovi politični na-sprotniki, izkoriščevalci ljudstva.

Aleksander Stambolijski je bil du-ševni in politični voditelj bolgarskih kmetov. Dvoje velikih zaslug si je pridobil za bolgarski narod in pose-bej za bolgarsko kmečko ljudstvo. Bil je odločen nasprotnik politike, ki

jo je vodil bolgarski car Ferdinand in ki je privedla Bolgare v dve vojni s sosedi Srbi. Obe vojni so Bolgari izgubili. Posebno ostro je nastopil proti temu, da bi se Bolgari udele-žili svetovne vojne na strani Avstro-Ogrske in Nemčije proti Srbiji. Napo-vedoval je pogubo Bolgarije. Njegov trud je bil brezuspešen: v ječi se je moral pokoriti zato, ker je hotel do-

bro svojemu narodu in njegovi kmečki večini. Toda razvoj dogodkov je dal prav njemu in ne carju Ferdinandu. Bolgarija je bila poražena, car Ferdinand je moral zapustiti deželo, a bolgarsko kmečko ljudstvo se je odločilo za Stambolijskega, ki je postal 1920. leta predsednik bolgarske vlade.

V treh letih svoje vlade je izvršil potem velikansko delo, ki ga je uvrstil med pomembne državniške sodobne Evrope. **Postal je tudi nam Slovincem svetel zgled, kako je treba v vladi delati to, za kar si se navduševal v opoziciji.** Vsaka druga pot je nepoštena in škodljiva.

Za vlade Stambolijskega je bilo narejenih 500 novih mostov, 3000 km novih cest, 1500 km železnic, 400 novih sonovnih šol, 400 nižjih gimnazij (strokovnih šol), 10 višjih gimnazij, akademija za kmetijstvo, 2000 ljudskih čitalnic, 3000 proizvodnih, kreditnih in konsumnih poljedelskih združenj itd.

Stambolijski se je trudil, da je obvaroval svojo domovino pred veliko vojno odškodnino in dosegel, da je

Bolgarija namesto 2.250.000.000 zlatih frankov plačala samo 550.000.000 zlatih frankov. Uvedel je zakon o prisilnem delu, da tako obnovi državo, za kar je uporabil vojaško dolžnost državljanov. Napravil je nov zakon o lastnini zemljišč, s katerim je razlastil veleposestva in pustil vsakemu kmetu največ 30 ha zemlje. Zakon o vodnih zadrugah je postal podlaga današnji elektrifikaciji Bolgarije. Za ljudsko omiko je bila pomembna uvedba obveznega in brezplačnega šolanja mladine v tako imenovanih nižjih gimnazijah, to je strokovnih šolah; poleg njih so uvedli zimske tečaje za odrasle in ljudske čitalnice. Davek od dohodka je šele Stambolijski začel dosledno izvajati.

Meščanske ali gosposke stranke so spoznale, da ne bodo mogle več izkoriščati bolgarskega ljudstva. Uprizorile so 1923. leta državni udar. Stambolijski in njegovi sodelavci so bili zahrbtno umorjeni, z njimi pa tudi na tisoče kmetov pobitih. Delo Stambolijskega je bilo po večini uničeno; toda njegov duh živi dalje med bolgarskimi kmeti, ki samó čakajo, da zopet zmagovito stopijo na plan.

Kakšno vlado ima Amerika?

Mnogi od nas so že bili v Ameriki in vedo, da je tam življenje precej ugodno. Zato je prav, da naši somišljeniki zvedo, kakšno vlado ima Amerika, da je prišla do takega blagostanja. Amerika se prav za prav imenuje Zedinjene države Severne Amerike ali z angleško okrajšavo USA. Že ime samo nam pove, da to ni enotna država. Sestavljena je namreč iz 48 manjših držav, ki so različno velike. Nekatere so tolikšne kot naša Slovenija, nekatere pa celo manjše. Država Delaware meri na primer 6.100 kvadratnih kilometrov, medtem ko meri tisti del Slovenije, ki je v državnem sestavu Jugoslavije, 16.000 kvadratnih kilometrov, skupno slovensko ozemlje pa celó 25.000 kvadratnih kilometrov in je torej štirikrat večje od te države.

Prebivalcev imajo ameriške države povprečno po dva do tri milijone, nekatere pa tudi manj. Država Maryland ima 1 milijon šest sto tisoč prebivalcev. Toliko je tudi Slovencev na vsem slovenskem ozemlju. Država Colorado ima en milijon prebivalcev, medtem ko ima jugoslovanski del Slovenije en milijon sto in trideset tisoč prebivalcev. Država južna Dakota ima samo 700.000 prebivalcev in tako dalje.

Dvoje stališč o kmetijski politiki

Belgrajska «Politika» je izdala za 1. maj kmetijsko prilogo, ki je vsebovala sestavke raznih gospodarstvenikov ter reklamo srbskih veleindustrijev in centralnih bank. Na prvi stranji se je oglasil minister za kmetijstvo Svetozar Stanković in pojasnjeval

kmetijsko politiko vlade.

Med drugim je dejal: «Kaj prav za prav pomeni pospeševati kmetijsko gospodarstvo? Če gledamo celokupno gospodarstvo, moramo na to vprašanje odgovoriti: krepiti plačilno in kupno moč našega kmeta... Za rentabiliteto (donosnost) morata bolj skrbeti posameznik in družba kakor država... Toda v splošno korist je, da so cene kmetijskim pridelkom v

Vsaka izmed teh 48. držav ima svojo vlado, ki ima pravico izdajati zakone in po njih upravljati državo. Za skupne zadeve ima vseh 48 držav še skupno državo, ki pa se ne vtika v notranje razmere posameznih držav. Taka državna ureditev se imenuje federativna. Pri nas je bolj znana beseda avtonomija, ki ima podoben pomen. Nasprotje federacije ali avtonomije je unitarizem in centralizem. V unitaristično urejenih državah ima vsa oblast osrednja (centralna) vlada.

Federativna ureditev države je posebno primerna za tiste države, kjer prebiva več narodov skupaj v eni državi. Vsak narod dobi v federativno urejeni državi svojo poslansko zbornico, svojo vlado in gospodari po svoji uvidevnosti in potrebah.

Razumljivo je iz povedanega, da ima v federativno urejenih državah ljudstvo veliko več možnosti, da pride res do besede in oblasti. Zato vidimo, da je demokracija doma predvsem v takih državah. Take države imajo vlade, ki res skrbijo za ljudstvo, ker so tudi iz ljudstva izšle.

Najbolj znane federativne države so Zedinjene države Severne Amerike ali USA, Švica, Mehika itd.

Janez M.

vsakem primeru čim boljše... Racionalizacije (razumnega izboljšanja) našega kmetijstva in povečanja naše agrarne produkcije (kmečkih pridelkov), zlasti pa spolnitve pridelkov po vrednosti ne moremo doseči, če so cene slabe...

Od nastopa vlade dr. Stojadinovića pred tremi leti se ravnamo po teh načelih v naši kmetijski politiki... Ker smo izvozna kmetijska država, smo morali za uspeh te politike najprej utrditi ugodne pogodbe z državami severne in zapadne Evrope... Razen tega je bilo treba vse ugodnosti iz pogodb čim bolj izkoristiti...

Sestavku ministra Stankovića je sledil takoj na drugi strani daljši sestavek

njegovega tovariša, ministra Vojislava Djordjevića.

Ta med vzroki zastoja našega kmetijstva sploh ni navajal nizkih cen pridelkov, pač pa njegovo primitivnost (preprostost pridelovanja in razpečavanja), težke delovne razmere, nepravilno razdelitev zemlje in velike dobičke, ki jih drugi poberejo od kmeta in od njegovih pridelkov. 67,8% kmetij v naši državi obsega največ 5 ha, od teh pa celo polovica največ 2 ha!

Ti mali kmetje si ne morejo pomagati

in so izročeni na milost in nemilost drugim. Pri njih izkoriščevalci najbolj bogate. (Saj se spričo kmetove odvisnosti le ti okoriščajo z višjimi cenami pridelkov, ki so malim kmetom, ker ne pridelajo dovolj vsega za svojo potrebo, celo škodljive!) Edini izhod je združništvo, s katerim šele lahko mali kmet izboljša svoje gospodarstvo in stopi v neposreden stik s kupci na svetovnem trgu. G. minister je nadaljeval: «Vsa naša državna organizacija (ustroj) pospeševanja kmetijstva sloni na zastarelih in preživelih metodah (delovnih načinih)... Večina kmetijskih ustanov služi le prav majhnemu številu kmetov, množici malih kmetov pa ne. Proti združništvu se rovari, a ne da bi uvideli, da je združništvo tisto sredstvo, brez katerega v naši državi ne moremo izvesti ne presnovne ne napredka kmetijstva. Poskusi ustvariti neko laži združništvo so prepadli in bodo prepadli. Združništvu pri nas doslej nikdar niso pomagali v tisti meri, kakor bi mu bili morali. Dali so mu le

drobtinice z velike in bogate mize in tedaj so razglašali na vsa trobila, koliko so mu dali. Niti pristojna ministrstva niti privilegirani kreditni

zavodi niti ustanove, ki organizirajo izvoz, niso dovolj pojmovali vloge združništva in potrebe, da se mu pomaga, ker le z njim je mogoče pomoči kmečkemu stanu. Navadno se za podporo ali delo postavljajo pogoji, ki ustrezajo le tistemu malemu številu posameznikov, ki imajo

čez 50 ali čez 100 ha zemlje!

Uradna statistika, ki govori o podeljenih kreditih in o dovoljenih kontingentih (deležih za izvoz) in vseh ostalih ugodnostih, še jasneje odkriva to politiko, ki ne ustreza koristim naše države. Mi smo danes država male posesti. In če je razdelitev te posesti nepravilna, moramo iti še dalje za tem, da se ta mala posest edino obdrži in da velika posest, ki se umetno vzdržuje,

čimprej preide v roke malih posestnikov...

— Kakor vidimo, sta se oglasila dva gospoda ministra, ki pa sta govorila čisto različno. Prvi je dejal: Poglavitna stvar je, da se za kmetijske pridelke veliko izkupi. Kdo ima dobiček od tega in kako živijo v draginji mali kmetje, ki niti lastnega živčja ne pridelajo, je po njegovem mnenju postranska stvar.

Drugi minister pa je dejal: V naši državi imamo 67% malih kmetov, ki ne pridelajo dovolj živčja niti za družino. Tem same visoke cene ne koristijo nič, temveč jim še škodujejo. Malim kmetom je treba dati zemlje in podpreti tisto njihovo združništvo, ki jim res lahko pomaga, da se postavijo na lastne noge in rešijo izkoriščevalcev.

Drugi minister je torej povedal to, kar smo že dostikrat povedali v «Slovenski zemlji» in «Slovenski vasi». Vse lepo, vendar besedam naj sledi dejanje!

Zunanjepolitični pregled

Ljubljana, 27. maja 1938.

Anglija, Francija, Italija, Španija.

Kakor smo že poročali, še ni stopil v veljavo dogovor, ki sta ga sklenili Anglija in Italija. Njegova veljavnost je odvisna zlasti tudi od vprašanja prostovoljcev v Španiji. Medtem je bil v Rimu sprejet Hitler z največjim častmi. Poročali smo tudi že o pogajanjih za sklenitev dogovora med Francijo in Italijo, ki so bila prvič pretrgana tik pred Hitlerjevimi obiskom. Po njegovem odhodu so se pogajanja zopet nadaljevala.

Ko je Mussolini obljubil odpoklic italijanskih prostovoljcev in italijanskega vojnega materiala, je bil prepričan, da ima Franco zmago že v žepu. Razmere so se preobrnille. Danes Mussolini noče ničesar slišati o teh obljubah. Seveda zato ni stopil tudi v veljavo angleško-italijanski dogovor. Ker je bil medtem Hitler v Italiji, mnogi domnevali, da se je tam hudo trudil, da bi dosegel, naj bi dogovor ne stopil v veljavo. Hitler je bil gotovo vznemirjen, ker je videl, kako sta se Anglija in Francija združili k najtesnejšemu sodelovanju. Poskus, da bi Anglijo odtujili od Francije, se je popolnoma ponesrečil. S tem je splavalo po vodi upanje, da bi Anglija ostala vsaj nevtralna, če se že ne priključi osi Rim—Berlin.

Dne 14. maja je nato govoril Mussolini v Genovi, kjer je skoraj navedel pretrganje pogajanj s Francijo.

Izjavil je, da stojita Italija in Francija na barikadah, zato je sporazum težak. Francija namreč glede na dejstvo, da Mussolini noče o umiku prostovoljcev ničesar slišati, ne nadzira svojih meja. Italija ji besno očita, da pomaga španski vladi z dobavo orožja, in zahteva, da mora mejo zaveziti. Obenem je pogajanja pretrgala; vendar se je solidarnost Anglije in Francije sijajno izkazala, da je bil to udarec v vodo.

Madjarska.

Tu je dosedanji ministrski predsednik Darany moral odstopiti. Povod njegovemu odstopu je bilo dejstvo, da so desničarski prenapaetči vedno bolj postajali nevarni Madjarski in so s silo poskušali uveljaviti svoja načela. Darany proti tem napadom ni bil prav nič odporen in zaradi tega je zlasti gospodarsko življenje na Madjarskem močno trpelo. Končni povod pa je bilo dejstvo, da je Darany predložil zakon, po katerem naj bi 430.000 Židov, ki živijo na Madjarskem, izgubilo značaj enakopravnih državljanov. Do sedaj so imeli po ustavi zajamčene vse pravice, kakor ostali državljani; po novem zakonu pa je bila njihova svoboda omejena in bi zlasti v vsakem poklicu smel biti samo določen odstotek Židov zaposlen.

Novi ministrski predsednik je postal Imredy. Označujejo ga predvsem

kot gospodarskega strokovnjaka, zlasti kot človeka, ki ima v zapadni Evropi odlični gospodarski vpliv.

Ob nastopu svoje vlade je napovedal, da odločno zatre vse desničarske prenapeteže in njihovo delo. Seveda bi bilo popolnoma napačno misliti, da se je s tem Madjarska preusmerila. Imredy kaže veliko naklonjenost fašizmu in hoče nekatere ustanove iz Nemčije prenesti na Madjarsko. Tako je napovedal prisilno delo, poddržavljenje posredovalnic za delo, organizacijo društev po vzoru nemških društev «Kraft durch Freude» (Radost daje moč). Napovedal je najostrejšo borbo svobodnim delavskim organizacijam. S to vlado se Madjarska ni na noben način približala demokraciji.

Končno omenjamo tudi še to značilnost. Te dni se vrši v Budimpešti velik evharistični kongres. Tega kongresa se udeležujejo najvišji cerkveni dostojanstveniki s papeževim legatom kardinalom Pacellijem Marcelom. Iz bivše katoliške Avstrije in Nemčije ni niti enega cerkvenega dostojanstvenika.

Češko-Slovaška.

Najvažnejši dogodki so se v zadnjih dneh odigrali v Češko-Slovaški. Zadnji dnevi so bili radi teh dogodkov za vso Evropo skoraj ravno tako nevarni, kakor so bili dnevi pred svetovno vojno. Ves svetovni tisk soglasno poudarja, da je rešila evropske narode pred vojno edino skrajna mirnost, uravnovesenost in discipliniranost Čehov in Slovakov, katero ves svet občuduje.

Odlično pa se je tudi izkazala v danem primeru zveza med Anglijo in Francijo. Njuno enotno nastopanje in zlasti odločno posredovanje Anglije je spodneslo namere zavojevalec.

V govoru, na katerega smo že svoje dni opozorili, je Hitler napovedal

zaščito Nemcem, ki žive izven nemških meja, in je s tem zlasti s prstom pokazal na sudetske Nemce v Češko-Slovaški in na Avstrijo. Ko je bil pohod v Avstrijo uspel, je Henlein, vodja sudetskih Nemcev, bil prepričan, da je sedaj napočil njegov čas in je pričel nastopati z nemogočimi zahtevami, ki naj bi bile ustvarile državo v državi.

Napetost je rasla. V nedeljo dne 15. maja so se vršile na Češko-Slovaškem občinske volitve. Od uspeha teh volitev je bila v veliki meri odvisna nadaljnja pot Henleina. V tem času so se pričele širiti tudi vesti, da nemška vojska koraka proti češko-slovaški meji. Ker so se spopadi vedno bolj množili, je zato, da ohrani mir, Češko-Slovaška vpoklicala letnik rezervne vojske. Prišlo je do pripremljanja na meji, kjer sta bila ubita dva sudetska Nemca, ki sta hotela uiti vojaški straži. Ta dogodek so seveda sudetski Nemci izrabili v politične namene. Tedaj je bilo treba, da posredujejo Anglija in Francija; zlasti Anglija se je te naloge oprijela z vso vnemo. Pomembno je, da sta pri vseh teh dejanjih ravnali obe državi šele po skupnih posvetih in sporazumno, kar je napravilo močan vtis. Vsakdo je moral biti prepričan, da bi ob sporu med Nemčijo in Češko-Slovaško ne ostala Anglija nevtralna. Francija je odločno izjavila, da namerava izpolniti v tem primeru svoje pogodbenne obveze nasproti Češko-Slovaški.

Ker se je zdelo, da je Italija v Španiji in po Sredozemskem morju premočno zaposlena, da bi mogla še kje komu pomagati, je bil mir v Evropi rešen.

Upamo, da pri tem ostane. Želimo Češko-Slovaški, ki ravno v teh dneh slavi dvajsetletnico obstoja, da bi se mogla v miru še vnaprej razvijati tako uspešno, kakor doslej. V—č.

da se zamenjujejo na oblasti. Kadar pridejo do oblasti, so za »narodno edinstvo»; ko so v opoziciji, so «samoslovinci». Navadna politična trgovina. Kadar si pri državnem poslu, se rediš od »narodnega edinstva» in tedaj v njegovem imenu vodiš volitve, zapiraš poštene ljudi, pomagaš iztiskati visoke davke in skrbiš, da noben dinar, ki ga iztisneš, ne ostane v Sloveniji. Prav je, da so ti ljudje to povedali, zakaj so bili včasih za »narodno edinstvo» in zakaj bi se zdaj skušali igrati «samoslovince».

Nekoč smo bili že poudarili, da se vsaka politika izkaže šele na oblasti. Dr. Puc je že imel v rokah vso oblast v Sloveniji in slovensko ljudstvo ne pozabi dobe njegove vlade. Takrat sta padla slovenska kmeta Miha Gorše in Mavrič. — Zdaj je pa «Slovenska beseda» sama napisala to, kar smo mi že zdavnaj trdili: takšnim politikom je «slovenstvo» prazna beseda in samo sredstvo, s katerim bi se zopet polastili oblasti, da bi nas znova pestili. **To je prava gosposka politika**, ki so jo slovenski kmetje in delavci spregledali. Tudi uvodniki, ki jih v «Slovensko besedo» piše hrvaški samostojni demokrat dr. Hinko Krizman, ne bodo pomagali tej politiki do ugleda pri delovnem ljudstvu.

Kakšna je sedaj Jugoslavija?

O tem je razpravljala JRZ-jevski prvak minister Janković dne 27. aprila v Berlinu takole: «Zelo sem vesel, da vam lahko sporočim, da je naša Jugoslavija danes drugačna kakor pred dvema letoma. **Preobrat, ki se je izvršil 1935. leta v naši politiki, se da nekako primerjati s tistim, ki so ga doživeli Nemci 1933. leta** (tedaj so bile odpravljene vse demokratske pravice in uvedena diktatura narodnih socialistov — op. ur.). O ministrskem predsedniku Stojadinoviću pa je dejal: «Če vodi 120 milijonov Nemcev in Italijanov volja dveh vodij — **potem mora tudi 15 milijonov jugoslovanskih državljanov slediti volji vodje**. Ta vodja prevzame polno odgovornost za narod, narod pa mora slediti njegovj volji in mu pomagati. V tem spoznanju se priključujejo vsi naši državljani našemu vodji Stojadinoviću. V strnjениh vrstah stoji danes za tem vodjem ne le Srbi, Slovenci in Bosanci, temveč tudi Hrvati.» Govor so objavili nemški listi.

Svoji k svojim

Poslanec Maštrovič iz Makarske v Dalmaciji je z vso krajevno organizacijo izstopil iz JNS in vstopil v JRZ. Tako so poročali listi. «Slovenec», glasilo JRZ, pravi, da je bil Maštrovič veren somišljenik JNS in osebni prijatelj prvaka dr. Andjelinovića. Za nas so taki prestopi čisto razumljivi, saj sta si vendar po svojem programu obe stranki precej podobni.

Doma in po svetu

Izenačenje davkov. Narodni socialisti so izenačili davke v bivši Avstriji z davki v Nemčiji. Ker so bili v Nemčiji večji davki, se povečajo tudi v Avstriji precej. Kakor poroča belgrajski list «Politika», bo zemljarina odslej v Avstriji dvakrat večja.

Štiri sto baskiških duhovnikov je še vedno v Franciji, kamor so se zahteli pred generalom Francom. Podpirali so svobodoljubno in avtonom-

Višoka odlikovanja

Z ukazom kraljevih namestnikov je bilo odlikovanih 25 italijanskih višjih uradnikov. Sedem med njimi je prejelo red sv. Save I. stopnje, eden pa red jugoslovanske krone I. stopnje.

Nova gozdna naredba

Banska uprava v Ljubljani je izdala naredbo o gospodarjenju z nedoraslimi gozdovi. Vsak posestnik mora pogozditi poseko najkasneje v treh letih po izvršeni sečnji. V nedoraslem visokem gozdu je prepovedana sečnja na golo, pa tudi prebiralna sečnja. Za dovolitev sečnje je treba vložiti posebno prošnjo. Prekrški se kaznujejo s kaznijo od 10 do 100 dinarjev ali pa z zaporom od 1 do 20 dni. S to naredbo hoče oblast rešiti naše gozdove, ki so zaradi težkih razmer po mnogih krajih že popolnoma izsekani in goli. Jasno pa je, da papirnate naredbe in kazni ne morejo dosti pomagati. Potrebno bi bilo popraviti predvsem težak kmetov gospodarski položaj, da ne bi bil kmet več prisiljen preko mere izsekavati svojega gozda. Večina kmetov pa ima premalo gozda in zato bi bilo vso gozdno veleposest razdeliti med tiste kmete, ki nimajo nič gozda ali pa premalo.

Dva obraza

Zagrebski dnevnik «Obzor» je z zadovoljstvom ugotovil, kako se somišljeniki «Slovenske besede» (dr. Dinko Puc, dr. Korun in drugi) sedaj potegujejo za uveljavljenje treh narodov v Jugoslaviji. Mi pa, ki poznamo slovenske politike od blizu in po dejanju, ugotavljamo nasprotno, **da je še pred dobrim pol letom** (5. novembra 1937) objavila «Slovenska beseda» sestavek, kjer se je odločno izrekla za narodno «edinstvo». **Narodno «edinstvo» ni bilo takrat cilj**, h kateremu pa je treba priti s svobodo in demokracijo, a ne z nasiljem. Sploh opažamo, kako bi nekateri najnovejši «izpreobrnjenci» radi nasuli nepoučenim peska v oči s svojo svobodoljubnostjo in demokracijo; toda nas ne morejo premotiti.

Škofovska konferenca v Zagrebu

V dneh od 3. do 6. maja t. l. je bilo v Zagrebu zborovanje slovenskih in hrvaških škofov, ki so o svojem zborovanju izdali poročilo, v katerem izjavljajo, da s finančnim zakonom določene **cerkvene doklade** ne rešujejo težkega gmotnega stanja duhovništva, ki oskrbuje dušebrižništvo, posebno tistega ne, ki je v pasivnih krajih. Zato morajo škofje iskati drugega načina za pravilno rešitev tega vprašanja. Kakor vemo, so si hrvaški kmetje iz svoje gospodarske stiske pomagali tudi tako, da so kmetje iz rodovitnejših krajev pomagali tistim iz pasivnih krajev, to se pravi z drugimi besedami, da je premožnejši pomagal revnemu. Kaj ko bi še duhovščina sledila temu primeru?

Iz domače politike

POLITIČNO «PREMIRJE».

Glasovi o bližnjih volitvah v državno zbornico, ki jih je potrdil tudi notranji minister dr. Korošec, so zopet potihnili. V Belgradu računajo, da volitev ne bo prej, dokler ne poteče po zakonu določena delovna doba sedanje petomajske zbornice, to je ne pred prihodnjo pomladjo.

Naše slovensko kmečko-delavsko gibanje je že od 5. maja 1935. leta sem glavni predstavnik združene opozicije v Sloveniji in kot tako ima dolžnost pribojevati slovenskemu delovnemu ljudstvu narodno in socialno pravico. Pri tem delu pa ni počitnic in tudi odgoditev volitev ne sme vplivati na naše delo. **Opozarjamo zato svoje somišljenike, da tudi sedaj vztrajno širijo kmečko-delavsko miselnost in pridobivajo novih postojank.**

Tudi na Hrvatskem in v Srbiji se združena opozicija pridno giblje. Shodi in sestanki se vrstijo nedeljo za nedeljo. Opaziti je, da so v Srbiji najbolj delavni mlajši in to z Dragoljubom Jovanovićem in dr. Ribarjem na čelu. Nasprotniki so potisnjeni v obrambo in si posebno na Hrvatskem ne vedo pomagati drugače kot s spletkami. To jim pa ne bo pomagalo — ljudstvo jih že predobro pozna.

Vlada se ukvarja največ s pripravami za notranje posojilo. V

Izmed kreditov, ki jih je vlada določila na zadnji seji za javna dela, omenimo 100 milijonov dinarjev za ureditev dalmatinskih pristanišč.

Gosposka politika

V 20. številki «Slovenske besede» je napisal dr. Milan Korun naslednje: «Treba je slovenske razmere poznati, da more človek izven Slovenije razumeti, da se pri nas ločijo duhovni dostikrat predvsem v «klerikalce» in «naprednjake» in da vpliva predvsem ta opredelitev na strankarsko pripadnost slovenskih ljudi. V preteklih letih je mnogo «naprednjakov» šlo v JNS in se navduševalo za njeno ideologijo (miselnost — op. ur.) »narodnega edinstva» samo zato, ker so «klerikalci» poudarjali svoje «samoslovenstvo». Časi pa se spreminjajo in kdo ve, kaj se še utegne zgoditi? Pri razmerah, v katerih živimo, se ne bi čudili, če bi se napredni Slovenci orientirali (obrnili — op. ur.) v smeri «samoslovenstva» kakor hitro bi se «klerikalci» prilagodili ideologiji «narodnega edinstva».

Tako skuša glasilo bivšega bana dr. Puca prati stare grehe in opravičevati sedanji svoj nastop v opoziciji. Prav, da so se jasno izrazili, ker smo vsaj spoznali, da je tej gospodi središče političnega dela v tem, da se igrajo «liberalce» in «klerikalce» in

je bil to samo sklep njenih voditeljev, a somišljeniki so bili proti temu in so stranko obnovili.

Pobijanje škodljive divjadi. Nedovoljen lov na divjačino se je dosedaj kaznoval po posebnem zakonu in ne kot navadna tatvina. Letošnji finančni zakon pa določa, da se nedovoljen lov kaznuje ravno tako kot vsaka tatvina.

Posojilo naše banske uprave. Finančni minister je dovolil naši banški upravi, da najame pri Državni hipotekarni banki desetmilijonsko posojilo, ki se porabi za olepšanje kopalnice Rogaske Slatine.

Rudarji v Sloveniji. Rudarji so pred svojim občnim zborom izdali obširno poročilo o razmerah v rudarskih revirjih. Iz poročila vidimo, da so rudarji od 1933. do 1937. leta izgubili na mezdah (plačah) okrog 800 milijonov dinarjev. Nezgode se vedno bolj množe, tako da je bilo lansko leto 5 smrtnih, 533 težkih in 159 lažjih nezgod. Jeseniški delavci so samo lansko leto izgubili 15% svojih mezd.

Jetika v Sloveniji. V Sloveniji je okrog 15.000 jetičnih ljudi. Vsako leto jih umre 1500. V izrazito kmečkih okrajih Ptuj-okolica, Dolnja Lendava in Murska Sobota divja jetika najhujše. Zakaj je tako? Jetika se poloti najraje tistega, ki je slabo hranjen in ki je izčrpan od dela.

Materin dan. Banovinska ženska zveza v Ljubljani je slavila materinski dan resno in lepo. Predavateljica je govorila zbranim ženam o starostnem zavarovanju žena vseh slojev in poklicev. Kako potrebno bi bilo tako zavarovanje posebno za kmečke matere in žene! Ako bi matere in sploh vsaka stara žena dobivale na stara leta mesečno podporo, bi bilo s tem odpravljeno premnogo bridkih ur in preužitkarskih težav. O tem vprašanju bi morale malo več razmišljati tudi kmečke organizacije.

Uspehi gospodarskega sodelovanja. Udje hrvatske »Gospodarske Sloge« v šidskem okraju so si skupno nabavili 800 kg kolomaza po ceni 3,80 dinarja za kilogram. Tamkajšnji trgovci ga prodajajo po 6 do 7 din. Samo pri tej stvari so torej tamošnji kmetje prihranili okrog 1.700 din.

Obramba Češko-Slovaške. Češko-Slovaška se mora zadostno utrditi. Zato so ob vsej meji narejene skoraj nepremagljive utrdbe. Francija je pri tem delu priskočila na pomoč s svojimi skušnjami, ki jih je pridobila pri utrjevanju svojih meja. Meja je utrjena pod in nad zemljo. Petkratna vrsta bodečih žic je potegnjena po vsej meji in žične ovire so zvezane z električno centralo z visoko napetostjo. Vsa pota ob meji so zavarovana z betonskimi bloki, visokimi po tri metre. Na vsakih 200 metrov so ob meji izkopane jame kot pasti za tanke. Pod gornjimi utrdbami pa so še podzemeljske utrdbe, izdelane iz jekla in betona.

Praznovanje 1. maja. 1. maj je praznik dela, ki ga slave po vseh demokratičnih deželah. Na Češko-Slovaškem se je teh slavnosti udeležilo nad štiri milijone ljudi. V Mehiki so slavili ta praznik letos v znamenju velikih socialnih (družbenih) prenosov, posebno razlastitve petrolejskih vrelecev. V Franciji, na Kitajskem in v Angliji so manifestirali za svobodo in demokracijo.

V Novi Zelandiji, ki obstaja iz otčja vzhodno od Avstralije in spada v državni sestav Anglije, je uvedeno pokojninsko zavarovanje vseh nad šestdeset let starih državljanov, moških in ženskih. Najmanjša pokojnina znaša 1½ angleškega funta šterlinga ali 350 din tedensko. Na Finskem (republika v skrajni severni Evropi, vzhodno od Švedske) pa določa novi zakon, da se dajo podpore tistim materam, ki nimajo sredstev, da bi pravilno in zadostno hranile svoje otroke.

Kapitalizem hoče novo vojno! V zadnji številki smo poročali, da je mehiška država odvzela tujim kapitalistom (bogatašem) dovoljenje za izkoriščanje petrolejskih vrelecev. V ta namen je razpisala notranje posojilo, s katerim namerava plačati odškodnino prejšnjim lastnikom. S tem pa se seveda ta gospoda ne more sprijazniti in so zato pripravljali velik vojaški upor in je le malo manjkalo, da ni Mehika postala druga Španja. Oblasti so zaroto kmalu razkrile in zatrle. Obenem pa se je zbralo po mestih na desetisoče delavstva in dajalo vladi poguma in s tem izrekalo zaupanje vladnim ukrepom.

Zavedna Kitajska v tujini. Beda in pomanjkanje v materni deželi je prisilila mnogo Kitajcev, da so se izselili iz nje in si poiskali kruha v tujih krajih. Ti emigranti (izseljenci) sedaj vneto podpirajo svojo domovino, ki se mora bojevati proti grabežljivim Japoncem. Tako so n. pr. kitajske perice v New-Yorku zbrale 1500 dolarjev (97.500 din), žene kitajskih delavcev pa 15.000 dolarjev (975.000 din). Za zbrani denar so nakupili avtomobile in zdravila in vse to poslali domov. Ob taki narodni zavesti bi se lahko tudi mi Slovinci nekaj naučili!

Kapitalizem kaže svoj pravi obraz. V Braziliji so tudi letos sežgali skoraj tri četrtine vse kavine žetve. Veletrgovci se boje, da bi zaradi dobre letine postala kava cenejša in zato jo raje sežigajo, a ne da bi jo razdelili med ljudstvo.

Dopisi

Dopis iz Kozjega.

V zadnjem času se je pričela dvigati cena koruzi in zgodil se je čudež. V hipu je vsem tukajšnjim trgovcem zmanjkalo koruze. Ljudje so hodili spraševati nekega trgovca, če ima kaj koruze naprodaj, in ta je zatrjeval, da je nima. Njegovi uslužbenci pa so nam povedali, da je pri hiši še dosti vreč koruze, da pa gospodar čaka, da se koruza še bolj podraži. V tem lahko spoznamo socialni čut poslovnih ljudi do svojega bližnjega. Zaslужek in samo zaslužek, to je njihovo geslo, kaj jih briga revščina uslužbencev in ostalega ljudstva. Kaj bi le bilo, če ne bi imeli svoje zadruga «Sloge», da vsaj kolikor toliko uravnavamo cene s tem, da si sami nabavljamo življenjske potrebščine in tako preprečujemo prekomerne zaslужke nekaterih trgovcev in prekupčevalcev ter si tako revni kmetje in delavci sami pomagamo.

Zato naj se vsi zavedajo, da se zadržna misel vedno bolj širi in ni več daleč čas, ko si postavimo svoj lastni zadržni dom. Le na tak način se

rešimo izkoriščanja. Vsi za slogo, «Sloga» za vse!

F. G.

Dopis iz Št. Vida pri Planini

Hribovci smo že od nekdanj znani, da dobro pretehtamo človeka, s katerim imamo opraviti. Če nam ni všeč, ga prepeljemo tudi žegnega čez vodo. Ni dolgo, kar je poslanec g. dr. Dobovišek zastopal neke Šentvidčane pred sodiščem v Kozjem. Po razpravi so šli nekateri z njim v Lesično v gostilno. Tam jim je g. poslanec dajal za vino ter jim navdušeno pripo-

vedoval o svojem delu v Belgradu. Poedal je, da ima doma vse steno-grafirano, kar je v državnem zboru govoril.

Gospod poslanec menda že računa s prihodnjimi volitvami in meni, da si z vinom in govorjenjem spet pridobi čast šmarskega poslanca. Ali ve naj, da hribovci mislimo malo drugače. Človeka presojava po dejanjih in ne po praznih besedah. Hočemo svobode, pravice in enakopravnosti in nam ni mar vina in priložnostne zabave v gostilni.

O. S.

Tečaj za travništvo

V dneh od 9. do 14. maja je banska uprava priredila na banovinski kmetijski šoli v Št. Juriju ob južni železnici tečaj za mlade slovenske kmetovalce, ki naj bi jih z besedo in praktičnimi vajami uvedel do boljšega gospodarjenja s travniki. Na povabilo okrajnih kmetijskih referentov se je prijavilo 37 tečajnikov iz vseh

slednjega slovenskega kmeta. Krediti, ki so sedaj v ta namen določeni, so odločno premajhni.

Na željo udeležencev prinašamo sliko omenjenega tečaja z vsemi udeleženci in predavatelji. Od zgoraj si slede od leve na desno: Erjavec, Kuchar, Titan Ludvik iz Črnelovcev pri Murski Soboti, Šetinec Martin od Sv.

okrajev Slovenije. Predavatelji so po izčrpnem učnem načrtu prikazali pomen in možnost razvoja travništva pri nas. Tečajniki so sproti lahko opazovali, kako naj dejansko izvajajo to, česar so se učili.

Ob zaključku tečaja je v imenu vseh tečajnikov spregovoril Žerjav Ivan iz Brežic. Zahvalili se je predavateljem gg. Radu Lahu, ravnatelju šole, inženirjema Simoniču in Percu ter strokovnemu učitelju Preglju, obenem pa omenil tudi težak položaj in revščino slovenskih kmetov. Poudaril je, da «kmečkim ljudem ne manjka samo strokovne izobrazbe, temveč še bolj potrebnih sredstev za povzdigo gospodarstva». Temu seveda niso krivi sami, ampak v prvi vrsti gospodarstvo, ki kmečka prizadevanja premalo upošteva. Čeravno je v naši državi nad 80% kmečkega prebivalstva, vendar je kmet v manjšini pri odločanju o političnih in gospodarskih vprašanjih države. Po vseh človeških in božjih pravicah bi morala pripasti vsa oblast kmečkemu ljudstvu. Zato se mora kmet zanimati ne le za svoje lastno gospodarstvo, ampak tudi za državno politiko. Slovenski kmetje se morajo za dnevna politična vprašanja zanimati z enakim razumevanjem, kot vidimo to pri hrvatskem kmetu. Njegovim izvajanjem so pritrjevali vsi tečajniki.

Dolžnost naših oblastj je, da najdejo sredstva za strokovno izobrazbo

Lenarta pri Brežicah, Kučko Štefan iz Turnišča v Prekmurju, Kimovec Ludvik iz Hotiča pri Litiji, Demšar Matevž iz Loga pri Škofji Loki, Zanjakovič Štefan iz Razkrižja pri Ljutomeru, Janc Anton iz Ravni pri Krškem, Čuš Mihael iz Bresnice pri Veliki Nedelji, Stanovnik Janez z Broda pri Škofji Loki, Vilčnik Janez iz Murretincev pri Ptuj, Grdešič Štefan iz Goleka pri Dragatušu, Bregant Janez iz Slivnice pri Mariboru, Trdin, Čizmazija Ivan iz Turnišča, Videmšek, Roštohar Vinko iz Pijavškega pri Krškem, Lorgar Valentin iz Senovice pri Šmarju, Resnik Ivan iz Bukovžlaka pri Têharjih, Jakop Anton iz Vitanja pri Celju, Dornik Viktor iz Mengša, Žerjav Ivan iz Brežic, Jamnik France iz Mislenske vasi pri Mirni peči, Mlinar, Bizjak Janez iz Zg. Bele pri Kranju, Zupan Peter iz Sra-kovelj pri Kranju, Osredkar Jože iz Opal pri Žireh, Cvahte Ludvik iz Poljčan, Hudopisk Rudi iz Stražišča pri Prevaljah, Košan Mirko iz Št. Janža pri Velenju, Pregelj (strokovni učitelj), Rongador Jože (blagajnik), ing. Rado Lah (ravnatelj), ing. Kropivšček (predavatelj), Kočar Ivan iz Studenca pri Ljubljani, Verhaj Anton iz Malih Lašč, Potokar Jože iz Gradca pri Turjaku, Noč Stanko iz Lipnice pri Kamni gorici, Drešar Janez iz Nasovč pri Komendi in Vollmajer Anton iz Remšenika pri Breznem.